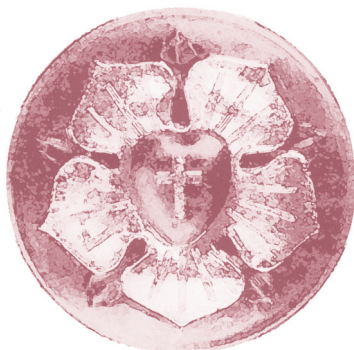

LUTHERSK KIRKETIDENDE

LEDER: YTRING FRA ET ÅRSMØTE

ARTIKLER OG INNLEGG

KIRKEORDNINGSARBEIDET I
DEN NORSKE KIRKE
PRESTEN MELLOM FOLK OG HIERARKI

**MÅNEDENS SALME
FRA BOKFRONTEN**

SØNDAGSTEKSTEN

10. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN
11. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN
12. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN
13. SUNDAG I TREEININGSTIDA
VINGÅRDSSØNDAG

FRA BISPEDØMMERÅDENE

YTRING FRA ET ÅRSMØTE

Årsmøtet er en fin anledning til å gi fokusert oppmerksomhet til menighetens aktiviteter, stille viktige spørsmål og diskutere veien videre. Likevel virker det som at årsmeldingen ofte reduseres til en bred presentasjon av det meste som foregår i menighetens navn. Trenger vi en tydeligere redaktør?

Så var det den tiden igjen. Menighetsrådet har forfattet sin årsmelding, lagt den ut i kirkene til gjennomlesing, kanskje til og med publisert den på nettsidene. Nå har gudstjenesten kommet og gått; kirkekaffen er sånn ca. fortært, og vi sitter rundt bordene mens menighetsrådsleder og daglig leder hvisker litt sammen for å bli enige om de siste justeringene. Og så begynner det: "Velkommen til menighetens årsmøte!"

I år fant møtet for min del sted i en menighet i Oslo sentrum. På mange måter et unikt søkn i norsk sammenheng. Likevel: Det som var mest slående, var hvor mye det liknet årsmøter andre steder jeg har vært.

I denne lederen vil jeg reflektere videre om denne observasjonen, som ikke baserer seg på systematiske studier. Jeg tar sjansen på at opplevelsen er sånn rimelig representativ, og så får dere lesere heller melde inn mer nyanserte virkelighetsbeskrivelser, og gjerne bidra med mer kreative råd, enn dem som følger her.

FRA Å "LISTE OPP" TIL Å "SKRIVE FREM"

Hva skal en årsmelding være? Jeg vet ikke om det finnes en fasit, men inntrykket er at det oppstår dynamikker i skriveprosessen, som bidrar til den likedanningen jeg beskrev over. Hvis en først begynner å nevne noen av aktivitetene, blir det om

å gjøre ikke å glemme alle de *andre* aktivitetene. Dermed blir årsmeldingen en oppstilling av alt som foregår: Gudstjenesteliv, trosopplæring, diakoni, barne- og ungdomsarbeid, kultur osv. Og innen hvert felt får vi høre litt om hver eneste gruppe og hvert eneste treff.

Dette er ikke bare forståelig, men kan også være klokt. Det kan være oppmuntrende å se hvor mye som faktisk foregår i løpet av et år, og hvor mange mennesker som er involvert. Det er fint å løfte frem stort og smått, og dermed vise at det verdsettes, til oppmuntring for de involverte. Det kan også være nyttig i forhold til dem som

utgjør menigheten i stort, og til politikere og andre "stakeholders".

Likevel: Det er forskjell på *alt* som skjer, og *helheten* i det som skjer. En "flat" beskrivelse av aktivitetene inviterer ikke til en skikkelig samtale om kvalitet og utvikling i menighetsarbeidet. Det kan være nyttig med lister, men jeg savner en tekst som tydeligere "skriver frem" menigheten: Hvordan opplever vi det, og hvordan oppleves vi, akkurat nå? Hvilke spørsmål bør vi stille, og hvilke veivalg står vi overfor?

FRA ANONYMT KOR TIL BÆRENDE STEMME

Tendensen til brede beskrivelser kan også ha å gjøre med de mange forfatterne av en årsmelding.

Inntrykket mitt er at skriveoppgaven fordeles mellom ansatte, folkevalgte og frivillige, med vekt på førstnevnte gruppe. I større menigheter får kateket, diakon, barne- og ungdomsarbeider og kantor ansvar for sine respektive felt. I den grad presten skriver, blir det gjerne om gudstjenestearbeidet. Dermed blir spørsmålet: Hvem er redaktøren? Hvem tar ansvar for å samle skribentene (noe jeg, basert på feltarbeid, ser er en krevende oppgave i travle staber), og hvem tar ansvar for å skrive de ulike kapitlene sammen?

På mange måter spiller denne utfordringen det større temaet om daglig ledelse i menigheten. En flat, listepreget årsmelding forteller om et savn av en redaktør som har faglighet og posisjon til å fremelske og utfordre alle omkring til å bidra, og samtidig kan bidra til å gi teksten en fruktbar vinkling og en tydeligere stemme. Ja, kanskje "redaktøren" er et mulig ledemotiv for den type ledelse menighetene savner? Ikke en som skal skrive alt eller finne på alt. Men en som kan motivere skribentene, samle tekstene, se etter de røde trådene og formulere utkast til ingress og konklusjon.

NYERE STRATEGITEORI SOM BLIKK PÅ ÅRSMELDING OG ÅRSMØTE

Nå vil sikkert mange kjenne at det melder seg noen ironiske, for ikke å si sarkastiske eller til og med kyniske, motforestillinger til det jeg skriver. For hvem leser egentlig menighetens årsmelding? Og hvem kommer på årsmøtet? Én ting er at antallet møtende er beskjeden. Verre er det at det er så *tilfeldig* hvem som dukker opp. Han du så gjerne skulle alliert deg med, er på hytta akkurat denne søndagen, og hun som hadde vært så fin å ha som innleder, må være med minstemann på fotballcup. Dermed er det ikke mange å drøfte

strategi med. Og så minsker motivasjonen for både melding og møte.

På toppen av dette kommer kanskje en oppgitthet i forhold til strategier og mål overhodet. Mange har vært på ett visjonsseminar for mye. Vi vet at flipover-arkene ikke fører så langt. Vi er mildt sagt overbærende i forhold til "signalene fra tårnet". Vi tar en titt på hva de har forfattet på Kirkemøtet, men det er så langt, langt unna det vi driver med lokalt hos oss. Så vi fortsetter som før.

Det er ikke sikkert at den strategiske planen er så viktig i seg selv. Men samtalen den fører med seg kan gjøre oss mer ærlige om hvordan status faktisk er, og mer årvåkne for de gyldne øyeblikkene og små mulighetsrommene som melder seg i hverdagen.

Slike motforestillinger er det stort rom for i nyere strategiforskning. Den har tatt livet av mange myter: Strategier utfordres ikke bare på toppen av en organisasjon, men viktige impulser kommer fra folk du kanskje minst venter det av, av dem som befinner seg "langt nede" og "helt ute". Det er heller ikke en enveiskjørt

gate fra vedtatt plan til implementering, men det er i større grad snakk om strategiske spiraler der handling påvirker tanke som igjen påvirker handling. Ikke minst er en i dag mer varsom med å operere med én bestemt oppskrift for hvordan, og under hvilke logikker, strategisk arbeid skal foregå. Det er altså rom for stort mangfold.

Samtidig fastholder forskningen at strategiarbeid er nyttig – ikke fordi den strategiske planen er så viktig i seg selv. Men samtalen den fører med seg, kan gjøre oss mer ærlige om hvordan status faktisk er, og mer årvåkne for de gyldne øyeblikkene og små mulighetsrommene som melder seg i hverdagen. Derfor kan selv en passe inspirerende årsmelding, drøftet på et litt stusselig årsmøte, bidra til den jevnlig samtalen som bringer oss videre.

FREDRIK SAXEGAARD
FREDRIK.SAXEGAARD@MF.NO

KIRKEORDNINGSARBEIDET I DEN NORSKE KIRKE – MANGEL PÅ DIMENSJONEN ORGANISASJON OG LEDELSE?

AV BJARNE NEERLAND, UTVIKLINGSDirektør IKT- FOR DEN NORSKE KIRKE
BN586@KIRKEN.NO

De siste 11 årene har jeg fulgt kirkeordningsarbeidet som tilskuer, på innsiden av Den norske kirke. Først som assisterende kirkeverge i Oslo (2007–2012) og senere som utviklingsdirektør IKT i Den norske kirke, en stilling som er forankret i både Kirkerådet og KA. Denne utkikksposten gir meg et grunnlag for å se noen konsekvenser at de organisasjonsforslag som drøftes, særlig forslag som berører muligheten for å gjøre ting i fellesskap. Når vi har arbeidet med IKT-strategi, har vi vektlagt utviklingen av en ”vi-kultur” i Den norske kirke.

Jeg drar også med meg erfaring fra tidligere arbeidsplasser (over 24 år) der jeg stort sett har jobbet med omstilling og effektivisering i offentlig sektor. Skiller Den norske kirkes tenkning og fremgangsmåte seg fra omstillingsarbeid jeg kjenner fra andre sektorer?

I de årene jeg har fulgt omstillingsarbeidet i Den norske kirke, har det vært hovedoppmærksomhet på det man har kalt kirkeordning, et arbeid som i stor grad har konsentrert seg om hvor makten skal ligge, og da med noen faste utgangspunkt: Enten i soknets (inklusive soknenes fellesorgan) organ(er) eller i Kirkemøtet som øverste organ for rettssubjektet Den norske kirke. I denne debatten har mye dreid seg om forståelse av omfang av rettslig handleevne til de mange rettssubjekter som kirken ”skal fylles med”. Et annet hovedspørsmål har vært hvor selvstendig Den norske kirke skal være fra det offentlige; skal kirken selv være reelt selvstendig til å organisere seg selv, eller skal Stortinget legge premisser for hvordan den permanente struktur og myndighetsfordeling skal være?

I det følgende vil jeg komme innom perspektiv eller tema som jeg synes er en mangelvare i forhold til det som har vært opp i de utredninger og debatter jeg har fulgt. Mitt hovedanliggende er at jeg synes ”kirkeordningssporet” med sine utredninger og debatter, mangler vesentlige perspektiv som bør være med i et hvert omstillingsarbeid.

Det er ikke bra at det kun er teologer og jurister som legger det faglige grunnlaget for drøfting og forslag i kirkeordningsarbeidet. Kirkeordningsarbeidet mangler en bredere faglig og erfaringsbasert forankring.

Fra offentlig forvaltning og det jeg kjenner fra utvikling av større private virksomheter, er de toneangivende fagmiljøene som jobber med endringsprosesser, rekruttert av sosialøkonomer, siviløkonomer, statsvitere, sosiologer og organisasjonspsykologer og dels sivilingeniører (særlig innen teknologi og prosjekt). Det er i grunnen ganske få jurister innen dette feltet. De kommer sterkere inn når de endelige strukturer og ordninger skal beskrives. Det er i slike tverrfaglige miljøer jeg selv har jobbet, både når jeg har jobbet i det offentlige, og når jeg har jobbet i private firma. Jeg er selv utdannet jurist, men har i all hovedsak jobbet tverrfaglig. Denne tverrfagligheten har preget utviklingen av samfunnet vårt helt siden 2. verdenskrig.

Ut fra min erfaring og kunnskap om omstilling andre steder i samfunnet er det noe gammelmodig over hele ”kirkeordningssporet”. Debatten og drøftingene går alt for mye på juridiske spissfindigheter. Det virker fremmedgjørende og vanskeliggjør hele omstillingen unødvendig. Det blir de

som behersker denne spissfindige jussen, som setter premisene for de endringer vi skal ha. Mange tror at det er sånn det må være. Fordi man ikke får med andre dimensjoner eller fagmiljøer i tenkningen, får ”kirkeordningssporet” en slagside.

Jeg mener at vi i mye sterkere grad må jobbe *faglig bredere og få et sterkere innslag av det som kan gå under betegnelsen Organisasjon og Ledelse*. Når disse dimensjonene ikke er med hele veien, mangler vi språk, metodikk og erfaringsbaserte prinsipper som all annen organisasjonsutvikling jeg kjenner til, har med seg. Jeg vil her trekke frem:

- *Bruk av styringsprinsipper*: F.eks. at det må være sammenheng mellom ansvar, myndighet og ressurser. Hvis dette ikke er konsistent, vil vi f.eks. ikke få sammenheng mellom ansvar for ressursbruk og ansvar for måloppnåelse.
- *Kartlegging av verdikjeder* og organisering som støtter opp under optimalisering av administrative prosesser, andre støttetjenester og de primære tjenestene. Dette for å frigjøre ressurser til de primære tjenestene og sikre at vi kan utvikle disse. Gjennom slike analyser endres organisasjoner, og ofte i en ”trappetrinnsutvikling”. Her er det mye å lære fra omstillinger som har skjedd de siste 30 årene i andre deler av samfunnet. En grundig gjennomgang av verdikjedene vil føre til at Kirken må gjennom en transformasjon der vi må se bort i fra dagens strukturer og rolleinndeling. Jeg er ganske sikker på at vi vil ende opp med en annen organisering enn ”kirkeordningssporet” fører oss.
- *Faktorens orden i endringsprosesser er ikke likegyldig*. De som leder endringsprosesser, må være seg bevisst på rekkefølgen i tema, og de må se sammenheng mellom alle faktorer som må være på plass for at endringen skal være vellykket (mål og strategier, verdier og prinsipper, kompetanse og ferdigheter, strukturer og finansieringsmodeller, systemer og rutiner). Det ”kirkeordningssporet” vi har nå, blir for snevert og mangler for eksempel kontekst inn mot mål, virksomhetsstrategier, ver-

dikjeder og styringsprinsipper.

- *Makroperspektiv, måloppnåelse og effektivisering*. Både samfunnet rundt oss og kirken selv bør ha en forventning om at Den norske kirke ser hvordan de best kan bruke de samlede ressurser. I dette ligger å ha oppmerksomhet på de samlede bevilgninger inklusive hvordan frivillige og samarbeidspartnere bidrar. Vi kan legge perspektivet at Den norske kirke råder over enorme ressurser i form av ansatte, frivillige, nettverk og infrastruktur. Eller vi kan se oss blind på ett og ett sogn/fellesråd og fortape oss i mangel på ressurser. ”Kirkeordningssporet” og debatten som føres der, leder oss inn på autonomi for det enkelte sogn og lite tanker om hva vi som fellesskap kan få til.
 - *Brukerperspektiv*. Kirken har alltid hatt enkeltmennesket i sentrum. Men hva vil det si å ha et brukerperspektiv i dagen samfunn? Hva betyr en nær og tilgjengelig kirke i dag, med endret adferd og holdninger hos medlemmer og folkene som trenger kirken? Å sette bruker i sentrum betyr å tilpasse informasjon og tjenester etter deres prosesser. De er ikke opptatt av hvordan vi er organisert. En organisasjon som vil overleve, må hele tiden følge med og tilpasse seg brukernes behov. Hva gir størst mulighet for at unge par som er usikre, vil døpe barnet sitt? – en god og inspirerende veiledning om barnedåp på kirkens hjemmesider, eller kontakt med et kirkekontor som har åpent fra klokka 10–14 (I eksempelet dreier det seg om første beslutning dåp/ikke dåp. De må naturligvis følges opp med en samtale om dåpen.)?
- Polarisering mellom Kirkemøtet og lokal makt. – Hindrer tanken om fellestjenester og organisering på tvers av sentrallokal akse*: Dagens debatter om kirkeordning bærer for mye preg av en makttenkning der Kirkerådet og sognet spilles opp mot hverandre. I tillegg prøver kirkevergene å finne sin plass ett eller annet sted i dette gjennom konstruksjonen fellesråd, som av mange ikke ses på som et selvstendig organ (les *rettssubjekt*), men kun er sognets eller sognenes forlengede arm. I disse maktkampene er det kirkejusspråket alle

prøver å bruke.

Etter min mening og ut fra de momenter jeg har tatt opp over, er spørsmålet om hvilken rettslig handleevne et organ skal ha, kommet alt for tidlig i endringsprosessen. Handleevnen til det enkelte organ skal være en funksjon av fornuftige og logiske valg baserte på en bredere tilnærming der temaer innen organisasjon og ledelse må trekkes sterkere inn. Valgene må bygge på en tenkning der vi ser hva som gagnar Den norske kirke, sett under ett. For eksempel er hele kirken tjent med at vi har flere felles administrative tjenester (lønnskjøring, økonomi, IKT), og at støttetjenester samkjøres (kirkebygg- og gravplassforvaltning) slik at det drives mer effektivt og profesjonelt. Skal vi få dette til, må både ansvar, penger og myndighet kanaliseres på en annen måte enn i dag.

Det er ingen motsetning mellom økt bruk av felles (landsdekkende) initiativ og tjenester, og det å styrke de lokale kreftenes muligheter til å drive aktiv kirke. Jeg vil heller si at de små bygder og steder trenger all den støtte de kan få fra profe-

sjonelle og kunnskapsrike støttespillere. Det er også fullt mulig å opprettholde flere finansieringskilder uten å binde oss til en bestemt måte å organisere kirka på. Det er viktigere å pleie finansieringskildene og levere det de forventer, enn å diskutere hvilke vi skal ha.

Min vurdering er av vi må bygge en mye mer sammenhengende organisasjon. Spørsmålet om myndighet i ulike enheter må komme som en konsekvens av en samlet vurdering der vi ser på hele verdikjeder som bringer fram de ulike tjenestene. Vi kan både se på primære tjenester (kirkelige handlinger, diakoni, opplæring, kirke-musikk og kultur, misjon osv.) og støttetjenester (administrasjon, kirkebygg- og gravplassforvaltning.) For begge kategorier vil vi ved en ordentlig analyse se at vi må organisere oppgavene ved hjelp av en mer sammensatt organisasjon enn den som diskuteres i ”kirkeordningssporet”.

I dagens debatt dyrker vi den lokale autonomi som om det var en absolutt verdi i alle sammenhenger.

GRATULERER TIL JAN-OTTO MYRSETH

Luthersk Kirketidende gratulerer vår tidligere medredaktør Jan Otto Myrseth med utnevnelsen til biskop i Tunsberg. Vi ønsker Guds rike velsignelse over oppgaver og utfordringer i tjenesten som biskop i Tunsberg bispedømme.

Redaksjonen v/red.sekr.

PRESTEN MELLOM FOLK OG HIERARKI

... ELLER PRESTENS UTFORDRING SOM KIRKENS BINDELEDD I EN NY TID

AV ANNE BORGEN OG MORTHEN SØRLIE, PRESTER I OSLO SENTRUM
ANNEBORGEN63@GMAIL.COM / MORTHENSORLIE@HOTMAIL.COM

I tusen år har *pastor loci* vært kirkens *bindeledd* der folk har levd sine liv. Den lokale presten har selv i de mest grigrendte strøk vært et bindeledd til maktens sentra, ikke kun til biskop og kirkeledelse, men også statsmaktene da vi fremdeles hadde en statskirkeordning.

Nå får vi en ny struktur der kirken får en mer selvstendig plass i sivilsamfunnet. Presten rapporterer ikke lenger til statsledelsen, men kun kirkeledelsen – og den har to hoder, eller linjer som det nå kalles. Biskopen har fortsatt tilsynsansvar og får rapporter om det lokale kirkeliv. Fellesrådet erstatter kommunesektoren.

Imidlertid har vi i et demokratisk samfunn også valgte organer og råd. De følger også sine to linjer. Slik det ellers er i samfunnet, er enkelte råd og organer overordnet hverandre. Imidlertid er det en demokratisk rettighet at lokale organer skal kunne mobilisere motstand gjennom både politiske og rettslige prosesser når de synes det er nødvendig. Eksempelene er mange, slik som aksjoner for å bevare lokale sykehus eller folkeavstemningen nylig i Finnmark, som det folkevalgte fylkestinget gjennomførte.

Når folkevalgte organer agerer, handler det om politikk. Nettopp i den sammenheng ser vi en forskjell på statsapparatet og kirken – og det er presten. Det offentlige har et forvaltningsorgan, et byråkrati som skal stå til rådighet for de folkevalgte. Forvaltningen skal gjøre utredninger og klargjøre premisser for beslutninger. Forvaltningen skal ikke ha et eget ansikt, egne meninger, en egen posisjon. I kirkelig sammenheng bør tilsvarende gjelde for fellelrådet administrasjon eller kirkevergen. Kirkevergen er menighetsrådets sek-

retær og har ikke stemmerett. Slik er det ikke for soknets prest.

Prestens posisjon kommer nærmere politikerens. Den lokale sokneprest har plass i et folkevalgt organ fordi hun er menighetens prest. Presten har en selvstendig rolle; hun tilhører ikke den kirkelige forvaltning. Presten blir bindeleddet mellom det kirkelige hierarki og mennesker som bor der de bor. Og er det flere prester i en menighet, er også de kirkens *bindeledd*. Det gir presten en dobbeltrolle. Den blir svært synlig når vi finner oss i en beslutningsprosess.

Vi kan peke på to kontroversielle prosesser. Det ene er det vi kan kalle ”meninger”. De siste 50 års diskusjon om homofili er et eksempel. Meningene går i ulike retninger, men de endelige beslutninger tas på høyeste nivå; ja, det tilligger ikke noe menighetsråd å beslutte noe som helst. Alle kan mene det de vil. Spørsmålsstillingene er av overordnet karakter; de er på en måte helhetskirkelige og krever i vår sammenheng nasjonale beslutninger.

Imidlertid har vi et annet eksempel: Det som nå er blitt aktuelt, og i første omgang i storbyene, er at kirker skal kunne tas ut av drift, eller at menigheter enten fusjoneres eller slettes fra soknekartet. Dette dreier seg ikke om ”meninger”, men beslutninger som skal fattes av folkevalgte organer. Det berører lokale interesser der menighetsrådet blir debattarena. Hva så med presten? Presten har del i beslutningsprosessen som medlem av menighetsrådet.

Presten har imidlertid en dobbeltrolle. Presten er ansatt i en kirkelig organisasjon og skal være lojal mot et kirkelig hierarki som foreslår ned-

leggelse. Samtidig skal presten være lojal mot lokalbefolkningen når den måtte protestere. Det kan synes så selvfølgelig å si at slik må det med nødvendighet være. I virkelighetens verden blir dette svært komplisert. Skal pastor loci være aktivist og stille seg på barrikadene med sin menighet? Eller skal hun forsvare hierarkiet? Eller skal presten helst tie stille?

Spørsmålsstillingen kan stilles enda mer grunnleggende: Hvem skal støtte pastor loci hvis hun velger å stå sammen med den menighet som er rammet? Bør biskopen oppmuntre prester til å kjempe mot beslutninger som er initiert fra kirkeledelsen, eller snarere be presten holde seg i ro?

I Oslo har vi de siste årene sett eksempler på at kirker er blitt stengt, leid ut til andre konfesjoner, og at menigheter er blitt fusjonert. Presten skal leve med menigheten både før og etter et vedtak. Et bispedømmeråd kan motta en protest, men møter ikke de protesterende ansikt til ansikt i daglivet eller sjelesorgsamtalet. Vi står her overfor noen spørsmål som bør drøftes.

Opp gjennom tidene har det vært mange kontroverser, men kirken har en annen status enn tidligere. Nettopp det er prestens utfordring som kirkens bindeledd i en ny tid. Vi er redd for at dette egentlig er svært komplisert, og at det er mange fingrer som kan bli brent.

luther

Kari Fure
FLUKTEN FRA SYRIA OG IRAK
199,-

Flere millioner mennesker flykter fra sine hjemland i Midtøsten. Blant disse er det mange kristne. De drives vekk fra områdene der den kristne kirke først etablerte seg. Slik kuttes kirkens røtter.

I *Flukten fra Syria og Irak* forteller Kari Fure om møter med mennesker som står midt i dramaet. Hun har snakket med flyktninger og kirkeledere, politikere og personer som risikerer livet for å hjelpe – og orientalske kristne som starter et nytt liv i Tyskland, Sverige og Norge.

Fure setter enkeltskjebnene inn i en politisk og historisk sammenheng. Hun drar linjene til folkemordet i Tyrkia for hundre år siden, og spør hvorfor de religiøse motsetningene i Syria og Irak ble så dype. Fure har også møtt folk som drømmer om trygghet i en selvstyrt provins for kristne og andre minoriteter på Niniveletta i Nord-Irak.

Les den spennende historien!

www.lutherforlag.no

MÅNEDENS SALME JULI 2018

AV ESTRID HESSELLUND OG SINDRE EIDE
ESTRID.HESSELLUND@EIDEFORLAG.NO / SINDRE.EIDE@EIDEFORLAG.NO

NO KALLAR SOL OG SOMMARVIND (N13 333)

T: EDVARD HOEM 2002 M: HENNING SOMMERRO 2002

Salmer kom i fokus på Festspillene i Bergen i år ettersom Edvard Hoem var valgt som årets festspilldiker. I et intervju med Vårt land (24. mai) sier Hoem: ”Romanskrijving krever nitid arbeid, dag ut og dag inn, år ut og år inn. Salmer blir til på en langt mer umiddelbar måte.” Mange av salmene hans er skrevet på oppdrag. Til Vårt Land forteller han videre hvordan månedens salme, ”No kallar sol og sommarvind”, ble til. Den var bestilt av prosten i Hallingdal for 16 år siden. Hoem skulle ha et innlegg på et seminar med tema ”Kom heim” og hadde lovet prosten en salme med på kjøpet. Og tittelen på salmen ble den samme som tema for seminaret.

Etter å ha grunnet litt på uttrykket ”Kom heim” ble salmen til på noen få timer. Hoem sendte den på faks til komponisten Henning Sommerro en fredag, og på lørdagen kom melodien tilbake. Det er naturlig å tenke seg at Sommerros sommerlette og sangbare melodi er inspirert av naturskildringene ”sol og sommarvind” og ”hav og doggvåte skog” i første vers. Melodien fremhever utropene ”Far ut!”, ”Legg ut” og ”Kom heim” (v 1–4) med et stort stigende notesprang.

Salmen ble første gang publisert i boken ”Den fattige Gud. Salmar og balladar” av Edvard Hoem og Henning Sommerro (Forlaget Oktober 2003).

”No kallar sol og sommarvind” er både en lys og lett sommersalme og en salme om livsreisen til ethvert menneske. Vi synger om menneskets utreise i vers 1 og 2 og om hjemkomsten i vers 3 og 4. I første del lyder kallet ”Far ut!” og ”Legg ut”; i siste del lyder det ”Kom heim!” Subjektet for kallelisen til å dra ut synes å være skaperverket, slik det uttrykkes i det første verset: ”Far ut! Far ut! Kjenn himlens regn / og skjelv i nattevindens sus. / La auga gå mot ukjend verd, / og styr ditt stet

mot ukjent hus.” I de to siste versene blir det tydelig at det er Skaperen selv som kaller mennesket til å komme hjem. Her merker vi salmens tydelige referanse til Jesu lignelse om sønnen som kom hjem (Luk 15,11–32) – tydeligst med formuleringen ”Kom heim, kom heim til faders hus!”.

Den som reiser ut, er en sulten sjel med store drømmer for livet sitt (vers 2). Slike drømmer hadde nok den yngste sønnen i bibelfortellingen også, han som ba om å få farsarven på forskudd slik at han kunne reise ut og leve det gode liv. Det gikk ikke lang tid før han hadde sløst bort alt han eide og levde et stakkarslig liv i fremmed land. I Hoems salme finner vi ingen hentydninger til at utreisen fører til katastrofe. Salmen gir ikke svar på om drømmene blir oppfylt. Men de første linjene i det tredje verset understeker at livet på den grønne jord er et godt liv: ”Så herleg er den grønne jord / med store fjell og vide hav.”

På bakgrunn av salmens lyse og harmoniske skildring av livsløpet kan ordene om synd og nåde i salmens avslutning virke overraskende. Men slik får Hoem understreket at uansett hvor god livsreise et menneske kan ha, er det å synde mot Gud, våre medmennesker og alt det skapte noe ingen av oss unngår. I salmens avslutning samsvarer gleden over hjemkomsten til sønnen i lignelsen hos Lukas med gleden over ethvert menneske som kommer hjem til ”moders fang” og ”faders hus”: ”Var synda stor, er nåden stor! / Og himlens glede blir eit brus / av tusen venger over jord.”

Gå inn på *NRK/Salmeboka minutt for minutt* og hør salmen sunget av Atlanterhavskoret fra bygda Vevang, ved Atlanterhavsveien i Eide kommune.

*(Kilde til en del informasjon om salmen:
Nytt norsk salmeleksikon, bind IV.
Utkommer høsten 2018.)*

FRA BOKFRONTEN

TORBJØRN GREIPSLAND (RED.):

**HELT TIL JORDENS ENDE. 1000
NORSKAMERIKANSKE MISJONÆRER**

336 SIDER – OTTESTAD: VENTURA FORLAG 2017

ISBN 9788283650464

Dette er en høyst uvanlig misjonsbok. Den inneholder ca. 30 kapitler av ulik lengde om norskåttede misjonærer fra USA som reiste ut til en rekke land, fra Zululand i Sør-Afrika i sør til Little Diomedøya i Beringstredet i nord. I tillegg inneholder den navn på 862 misjonærer som reiste ut for ulike kirker og misjonsorganisasjoner i USA. Torbjørn Greipsland som har redigert boken og også skrevet noen av artiklene, har gjort

en formidabel jobb med å samle så mye informasjon om en misjonshistorie som er nesten totalt ukjent i Norge.

Kapitlene varierer når det gjelder nivå og kvalitet, fra vitenskapelig dokumenterte bidrag til det som nærmest må kalles privat slektshistorie. Mange av kapitlene er gripende historier om kallsbevissthet og lydighet. De "misjonsmerke" som vies mest oppmerksomhet, er Kina, Afrika/Madagaskar og India. Det nytter ikke å gå inn på enkeltkapitler her, men boken anbefales for alle med interesse for misjon og amerikansk kirkeliv. Ikke minst er den spennende for de mange av oss nordmenn, som har familie i USA. En blir slått av hvor sterkt misjonen sto i de norsk-amerikanske kirkelige miljøene, og hvordan enkeltmennesker med svært ulik bakgrunn opplevde et kall til misjon som de levde ut i oppofrende misjonærtjeneste. Boken inneholder også et rikt billedmateriale som gir en spennende tidskoloritt til fortellingene.

*Tormod Engelsviken
Professor emeritus i misjonsvitenskap*

SØNDAGSTEKSTEN

HILDE BARSNES - KJELL ASGEIR SKARTSETERHAGEN - TORBJØRN HOLT - PER KRISTIAN HOVDEN SÆTRE - SJUR ISAKSEN

10. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN - 11. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN

12. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN - 13. SUNDAG I TREEININGSTIDA - VINGÅRDSSØNDAG

10. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN

29. JULI 2018

Prekentekest: Matt 18,21–35

Lesetekster: 1 Mos 50,14–21 / 2 Kor 13,11–13

Liturgisk farge: Grønn

PUST AV LIV – PUST AV NÅDE

Gud puster liv inn i menneskets kropp og fikk hjerte til å banke.

En kjærlighetshandling fra vår skaper, vår far og mor.

Han ga oss frihet til å elske og frihet til å hate, frihet til å tro og frihet til å tvile.

Menneskers hjerter banker i frihet, men ikke alltid i kjærlighet og fred.

Da pustet Gud nåde inn i mennesket og ga det en ny frihet og et nytt liv.

For kjærligheten er sterkere enn døden, og nåden gir fred fra Gud vår Far og Herren Jesus Kristus.

Fred til urolige hjerter og håp om en ny dag.

OM Å PUSTE I NÅDE

Nåden er hellig og er en guddommelig dyd. Det er Gud som bøyer seg mot hver og en av oss uten at vi har gjort oss fortjent til det. Han gir oss alle av sin nåde og kjærlighet – tilgivelse for våre synder. Hele evangeliet er gjennomsyret av nåde, og den er til å puste i, og leve i. Den blåser bort frykten og erstatter den med trygghet for at vi blir tatt imot, også når vi har vendt oss bort fra vår Gud, når vi har såret, skuffet og valgt bort det gode til fordel for det destruktive. Dette er aller best illustrert gjennom fortellingen om den bortkomne sønnen. Jesus kaller oss også til å puste i nåde i møte med våre medmennesker, Guds nåde, den som bøyer seg mot sine medmennesker og gir tilgivelse. I vår prekentekest blir vi oppmuntret til det samtidig som alvoret blir lagt inn over oss. Hva skjer med oss når vi som puster i nåde, ikke lar det få konsekvenser for våre handlinger og liv? Vi utfordres til å leve i og med Guds nåde, til å la oss forme til nådige liv og handlinger for oss selv og våre søstre og brødre – å puste nåde som gir nytt liv, slik Jesus gjør.

TEKSTEN

Kapittel 18 hos Matteus inneholder hans fjerde store diskurs og er adressert til Peter og de andre ledende disiplene. Den handler om hvordan man forholder seg til hverandre i felleskapet inntil Guds rike kommer. I vår tekst hos Matteus bruker han Jesu undervisning og veiledning av disip-

lene i Q, og gjør det til en Peter-Jesus-dialog. Fortellingen om den blodtørstige Lameks skryt til sine koner i 1 Mos 12,23–24, om hevnen for Kain som er 7 ganger og for Lamek syttisju, blir reversert. Lignelsen som vi hører i vers 23–35, er bare løselig knyttet til denne undervisningen i Q. Det er egentlig en homiletisk *midrasj* eller tekst-tolkning av Matt 6,12.14–15, trolig konstruert av forfatteren selv for å gjøre deler av Herrens bønn mer levende for folk.

Det er en gudsrikelignelse. I vers 23 brukes ordet tjenere – en gammeltestamentlig måte å ikke bare referere til slaver, men også, som her, til ansatte ved hoffet. I denne lignelsen kan tjenere referere til skattinnkrevere eller finansministere. Gjelden var på 10.000 talenter, og siden en sølv-talent var verdt over 100.000 kr, er det rett og slett en måte å si at det var en enormt stor gjeld. Lignelsen er delt i 3 deler; den første er mellom kongen og ministeren, den andre to av hoffets ministre og den tredje igjen mellom ministeren og kongen. Fortellingen viser oss at Gud ikke har uendelig tålmodighet når vi ikke går hen og gjør likeså. Den lærer oss viktigheten av etterfølgelse, og å være Guds hender og føtter gjennom å vise den samme nåde mot våre medmennesker, som Gud viser oss.

LESETEKSTENE

I fortellingen om Josef og brødrene tematiseres tilgivelse i relasjoner, og fortellingen kan derfor også godt brukes inn i prekenen. Da brødrene ba om tilgivelse, skjedde det noe med Josef, og han begynte å gråte. Tilgivelse er avgjørende viktig i våre relasjoner. I denne historien ser vi også klart at den heler og gir nytt liv for alle som er involvert. Brødrene kunne ikke forvente at Josef ville tilgi dem det de hadde gjort, men han gjør det allikevel. Slik speiler han overfor brødrene Guds tilgivende kraft også når det ikke er fortjent – for det er jo slik at tilgivelse sjelden er fortjent. Vi har gjort noe galt; vi har såret, mobbet, baksnakket eller andre ting. Vi har krenket et annet menneske og vi fortjener ikke tilgivelse, men kan bare be om det. Gud lærer oss hvordan og hva det bringer i livet vårt, av både helbredelse og nytt liv. Sammen med korinterbrevteksten som er en

oppmuntring til menigheten om å ta imot både rettledning og oppmuntring, vise enighet, og holde fred – og løfte om at kjærlighetens og fredens Gud skal være med oss, spiller de to tekstene på denne måten sammen og viser hvor viktig nåden er både i nære relasjoner og det store felleskapet.

PREKEN

- VI ER KALLET TIL NÅDEFULLE LIV

Tilgivelse er et av de mest sentrale tema i vår kristne tro. Jeg tror det er viktig å starte nettopp med tilgivelsen, og ikke synden – selv om de henger uløselig sammen. Tilgivelsen gir oss en port inn til en kommunikasjon om temaet, som ikke låser oss fast før vi har begynt. Det er jo selve poenget med tilgivelse, å løse opp i det som sitter fast og binder oss.

Tilgivelse er et valg og Gud velger å tilgi oss; derfor ber han også oss om å velge å tilgi hverandre.

Hvorfor tilgi? Tilgivelse setter oss fri og gir oss en ny frihet og et nytt liv. Men det betyr ikke at det alltid er lett å tilgi, slik så mange av oss har erfart helt fra vi var små barn.

Tilgivelse er ofte en prosess og er nettopp for dem av oss som ikke føler vi får til alt, er perfekte, og har en glorie over hodet til enhver tid. Noen ganger er det ikke nok å si: "Jeg tilgir deg," fordi vonde følelser og sinne kan komme tilbake, og man trenger å gå gjennom en prosess for å kjenne på og forstå våre følelser. Ofte går vi oss vill i å tro at det å tilgi er det samme som å si at det personen gjorde mot oss, var greit. Vi setter en strek over det og går videre. Det er ikke det tilgivelse handler om. Tilgivelse handler om nettopp å sette ord på det vonde og si at det som ble gjort, var galt, veldig galt, og det gjorde vondt for den eller dem som ble rammet. Likevel, til tross for den urett som er begått, kan man tilgi personen. For det er personer man tilgir, ikke handlinger; de forblir alltid stående der med all den urett de representerer. Dersom vi klarer å forstå og se dette, kan det gjøre det lettere å tilgi, og det kan hjelpe oss til å bli fri. Når vi får lov til å si at urett er urett, og samtidig gi slipp ved å tilgi den som begikk uretten, åpnes det opp en ny vei. Tilgivel-

se kan ofte være en steg-for-steg-prosess som hjelper oss å løse opp i sinne og bitterhet som holder oss fast, legge bak oss det onde og kunne åpne oss for kjærligheten og håpet.

Vi er kalt til nådefulle liv. Gud kaller oss til å leve i nåden. Det er noe dypt frigjørende i å kunne se nåden som det nye livet som blir gitt oss, den nye muligheten til å velge kjærlighet og godhet, den nye muligheten til at hjertene våre kan fylles med fred fra Gud, fred med oss selv, og fred med våre medmennesker.

Ved å tilgi oss selv og våre medmennesker får vi en frihet som er langt mer verdifull enn friheten til å velge å holde fast på det som er ondt, og som gjør vondt. Det er ikke lett vint å tilgi, noe man bare sier, men det er noe som endrer noe dypt inni oss og rundt oss. Erfaring av at det ikke er så lett å tilgi kan også hjelpe oss til å forstå at når Gud tilgir oss, er det heller ikke lett vint. Det var et valg han gjorde, og en prosess Gud også gikk igjennom, en stor og omveltende prosess som handlet om å sende Jesus, sin sønn til menneskene – for å skape noe helt nytt i relasjonen mellom mennesker og Gud, og mennesker imellom. Derfor er tilgivelse og nåde en gave som blir gitt oss, en mulighet vi ikke kan gå glipp av, en sjanse til å leve i en frihet som kan få hjerte til å danse i glede og finne fred. Å puste i nåde handler om å puste inn Guds nåde og puste ut tilgivelse. Det ene er avhengig av det andre for at vi skal bli virkelig fri.

Prekenen denne sommersøndagen kan derfor være en mulighet til å åpne opp nåden enda mer og dypere for folk, en sjanse til å peke hvor verdifull og livsviktig den er både i vårt forhold til Gud og våre medmennesker.

SALMER Å PLUKKE FRA:

- 345 – Å, kor djup er Herrens nåde
- 376 – Jeg kan icke räckna dem alla
- 383 – Jeg vil gi deg, o Herre min lovsang
- 579 – Kristus kom med vann og blod
- 590 – En stor og mektig gave
- 599 – Kristus du er mitt håp
- 615 – Vi bærer mange med oss
- 666 – Å, leva det er å elska
- 670 – Til kjærleik Gud oss skapte

673 – Har vi sten i våre hender

676 – Du åpner døren for ditt rikets komme

679 – Du viste oss veien til livet

HILDE BARSNES
SJØMANNSPREST I BERLIN
HILDE.BARSNES@GMAIL.COM

11. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN

5. AUGUST 2018

Prekatekst Mark 2,23–28 (Herren over sabbaten)

Lesetekster: 2 Mos 20,1–7 (De 10 bud) / Gal 5,1–6 (Friheten i Kristus)

Fortellingsstekst: Jes 6,1–8 (Jesaja møter Gud i tempelet)

Liturgisk farge: Grønn

DAGEN

Vi er godt ute i treenighetstiden. Denne 11. søndagen handler om vårt forhold til budene og til friheten. Den går rett inn i kjernen av det kristne evangelium og den lutherske reformasjonen. Vi blir igjen gitt mulighet til å reflektere og peile vår kurs. Loven rettferdiggjør ikke – men det er lov å holde de gode budene! Lov og takk! Det er tro virksom i kjærlighet som gjelder. At sabbaten ble til for menneskets skyld og ikke omvendt, er et prinsipielt kjerneord i forhold til alle bud og ordninger. Ordninger som er gode i seg selv, blir onde hvis de får lov til å agere som slavedrivere! Det er et kristusbudskap som blir siste ord i teksten: Han som er Herre over alt og alle, er også Herre over sabbaten.

SABBATEN – ISRAELS KLENODIUM

Sabbaten er ikke å kimse av. Karl Barth skriver i tredje bind av sin kirkelige dogmatikk at den hvile som Gud tar seg på den sjuende dag, åpenbarer både hans sanne guddommelighet og frihetens vesen:

”Et vesen er fritt bare når det kan bestemme over – og begrense sin aktivitet. Guds kreative aktivitet har sin grense i hvilen fra hans verk bestemt av ham selv – det vil si i hvilen på den sjuende dagen. Hans frihet som denne hvile åpenbarer, er et første kriterium på den bibelske fortellings Skapers sanne gud-

dommelighet.”

En rabbi fra vår tid, W. Günther Plaut, skriver om sabbaten at *”den er Guds hellige tid, og Israel kalles til å gjøre den til sentrum for sin eksistens og et løftet merke på pakten med Gud. Den er skaperverkets minnesmerke! I det bibelske perspektiv hører skaperverk og historie sammen. Skaperens verk er ikke bare en frambringelse, men fundament for en pakt mellom Gud og menneske. Å holde hviledagen hellig har som konsekvens at en forblir i pakten.”* (Fra *”The Torah – A Modern Commentary”*, New York 1981).

De to sitatene sier mye om det klenodium som Israels folk på en særskilt måte hadde i sitt eie. Når Jesus sier at Menneskesønnen er Herre – også over sabbaten – er det med andre gudsord ikke småtterier.

TEKSTEN I MARKUS-FORTELLINGEN

Perikopen er avkortet i forhold til tidligere plassering. Da den var tekst for 18. søndag etter pinse, startet vi fra vers 18 og fikk med oss spørsmålet om faste.

Vi er i innledningsfasen til Jesu virke i Galilea. Etter evangelistens korte beretning om dåp og fristelse og kallelens av de første disiplene blir vi vitne til de første tegn på gudsrikets nærvær som Jesus utløser. Etter en meget innholdsrik dag i Kapernaum (1,21f) drar de omkring i hele Galilea (1,39) og *virker*. I kapittel 2 er han igjen i Kapernaum, og nå skjer det ting som provoserer motstand fra skriftlærde og fariseere. Ikke bare helbreder Jesus, men han tilgir også synder i samme slengen (2,1f); han *”spiser sammen med syndere og tollere”* – ja, kaller dem til og med til etterfølgelse (2,13f), og han endevender forholdet til både faste og sabbat (2,18f og vår tekst). Slik er stemningen i tekstens sammenheng. Jesus får ikke holde på lenge for det legges planer om å nøytralisere ham (3,6), og enda verre blir det når folk strømmer til. Han er ingen enslig svale – og skaper sommer åkke som!

EVANGELIETEKSTEN

Den er kort og forteller for en gangs skyld fra en situasjon *”mellom slagene”*. Det er nærmest for en tilfældighet å regne, *an incident*, som Jesus gjør mye ut av – fordi han utfordres. Jesus og disip-

lene går og reker (min tolkning) langsmed – eller kanskje igjennom – noen kornåkrer. Hva gjør man når man går i et slikt lende: Jo det samme som man gjør når man plutselig kommer over ei moltemyr, eller en blåbærkolle eller ei tyttebærli: Man spiser litt. Det var tillatt å plukke korn på denne måten (Håper det er slik her på Romerike i dag også) – men her var det timingen som var problemet.

Jesus må ikke forklare at det var tillatt (Det var det); han må begrunne at det også er tillatt på sabbaten. Han viser til fortellingen fra 1 Sam 21,1ff, som viser at David kunne bryte reglene om nødvendig. Reglene kunne med andre ord brytes – men ikke av hvem som helst? Det ligger en spesiell provokasjon her, som ikke er så enkel å få øye på: Jesus sammenligner seg med David og setter seg på like fot med ham. ”Menneskesønnen” er ikke bare et uttrykk for at han er et menneske – men det er en messiansk tittel. Wikipedias innføring er god!

Ikke nok med dette, så tar han kontroll på sabbaten og sier: Dette er noe jeg holder i! Han setter sabbatsbudet inn i rett sammenheng. Han handler slik at maksimen i hans handling kan gjøres til en allmenn morallov – og det uten å ha lest Kant! At sabbaten ble til for menneskets skyld og ikke omvendt, viser at det er kjærligheten og ikke loven som gjelder. Dette angår dermed ikke bare sabbatsbud – men alle bud. Det er like aktuelt i dag som den gang.

Her ligger det en profetisk kritikk av fariseerne. De er nemlig så opptatt av ikke å bryte budet at budets hensikt og mening går tapt for dem. Kanskje er den største provokasjonen i teksten at Jesus er Herre, også over sabbaten – og ham er det gitt fullmakten og viljen til å sette budet inn i sin rette sammenheng.

PREKENSKISSE

(Det ble mest ransakende spørsmål – som kan puttes inn hvor som helst i et manus – men det kan gjøre nytte det og.)

1) Søndagen – sabbatsbevisstheten

Hva gjør vi på søndagen? Sett deg ned og lag ei liste – et lite søndagsregnskap. Finn ut hva den

lista sier om deg eller deg og dine.

Hva er lov, og hva er ikke lov? Er det aktuelle problemstillinger?

Hva gjør ”vi” – hvis ”vi” er barn? – hvis ”vi” er ungdom? – hvis ”vi” er unge familier? – hvis ”vi” er modne eller eldre mennesker? – hvis ”vi” er det nye Israel!!

Spør heller: Hva gjør vi ut av søndagen? Blir vi tatt med i kirka? Tar vi med i kirka dem som betyr noe for oss. Er søndagen et klenodium for oss? Betyr den så mye at vi kanskje skulle invitere noen med oss? Eller betyr den (egentlig) så lite at vi teller på knappene om vi selv gidder å slepe oss dit?

2) Søndagen og skapelsesbevisstheten.

Ser vi det store i at sabbaten forbinder oss med skaperverket? Er det godt å være underlagt noe større enn sine egne innskytelser og dagsplanlegging? Er det godt å ha en dag å hvile på – og komme Gud nærmere?

Skatter vi den verdien – og den store sammenhengen? Mitt liv trenger sabbaten – fordi jeg er skapt av Gud.

3) Søndagens innhold

Stikkord: Åpne butikker og handling, plenklipping og snøfresing. Hva gjør vi ut av søndagen? Hvordan er vår sabbatsbevissthet?

Søndag er kirkedag – er det slik? Må markaturen vike for gudstjenestens krefter?

Er søndagen en spesiell dag for nestekjærlighet – tro virksom i kjærlighet? Er gudstjenestens utsendelse i pakt med sabbatens egentlige karakter – enten vi etter ”Gå i fred” sier ”tjen Herren med glede” (arbeid) eller ”hvil i Herrens nåde” (hvile). Jeg sier begge deler – fordi jeg er herre over setningen!

4) Søndagen – Jesusbevisstheten

Er Jesus min konge og min Gud? – han som holder i tilværets ordninger og viser meg hvordan de tjener menneskene. Blir jeg provosert når Jesu autoritet utfordrer meg? Han er jo også Herre over mine bud og fordømmer – Kristus konge, du regjerer; all vår styrke er fra deg! Gi din kirke mot og glede!

5) Søndagsgudstjenesten – et stebarn?

Vi lever i en *event*-kultur. Julaften er en *event* – folk kommer! Tårnagent er en *event* – unge og ikke så unge kommer! Lys våken er en *event* vi er meget våkne for! Barnedåp er en *event* – for dem den gjelder (Men gjelder ikke den oss alle da??), konfirmasjon likeså. Jo, vi kommer til begivenheter – men til en helt vanlig gudstjeneste, uten dåp og uten høytidsdag, da er vi kanskje litt over 20 tilstede. Som om det at den levende Guds sønn, den nye kongen, den for oss døde og oppstandne Jesus Kristus møter oss, ikke var *event* stor nok!

SALMEFORSLAG

555 Gud riv oss ut av tidens jag
670 Til kjærleik Gud oss skapte
695 Rop det ut
712 Himmelske far du har skapt oss (N)
222 Kristus konge, du regjerer
697 Der det nye livet lever

Hvis du er prest eller sjåfør! Respekter hviletiden!
Signa tur!

KJELL ASGEIR SKARTSETERHAGEN
SOKNEPREST NITTEDAL
KJELL.SKARTSETERHAGEN@
NITTEDAL.KIRKEN.NO

12. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN

12. AUGUST 2018

Prekentekest: Luk 8,1–3

Lesetekster: 2 Kron 1,7–12 / Ef 4,11–16

Liturgisk farge: Grønn

Det verdensvide prosjektet som utgjør den kristne kirke i alt sitt myldrende og kaotiske mangfold, i enhet og splittelse, med flere milliarder medlemmer og millioner av ansatte, med stor-slåtte katedraler og kirker, og gudshus som knapt er mer enn skur uten vegger, begynte forsiktig. Det hele startet med noe få håndfuller disipler samlet rundt Jesus fra Nasaret.

Selv var han ytre sett knapt kvalifisert til å være religionsgrunnlegger, med svenneprøve i tømrerfaget som høyeste utdanning. UDI ville neppe sluppet ham inn i Norge i mangel av mastergrad i religion. Resten av disippelgruppen hadde tilsvarende bakgrunn, mer eller mindre. Men nå var Jesus, som kjent, ikke religionsgrunnlegger; det var det Paulus som var, når det gjelder kristendommen, men han var og er kristendommens sentrum og innhold.

Prosjektet til de omreisende evangelistene var, ifølge Lukas, å reise omkring og forkynne i byene og landsbyene og bære fram det gode budskapet om Guds rike.

Gruppen besto, foruten mesteren selv, av de tolv apostlene, og noen kvinner som var blitt helbredet for onde ånder og sykdommer. Det var Maria med tilnavnet Magdalena, som sju onde ånder hadde fart ut av, Johanna, som var gift med Kusa, en forvalter hos Herodes, Susanna og mange andre.

Kvinnene var altså en tidligere demonbesatt, konen til en slottsforvalter hos Kong Herodes og en Susanna som vi ikke vet noe om, kort sagt: Ikke en spesielt imponerende gjeng. En karismatisk predikant av det ironiske slaget kom-

menterte i en sammenheng at den eneste i apostelgruppen med noenlunde sans for inntjening og med et akseptabelt lederpotensial var Judas.

Forkynnelsen av "Guds rike" var selvsagt et noe risikabelt prosjekt. De ulike nytestamentlige Herodes-er var relativt hårsåre når det gjaldt konkurrerende kongeriker, og når det gjaldt keiserriket, var det kun ett som gjaldt. Da det gikk opp for Pilatus at Jesus ikke var nok en av den endeløse rekken av blodtørstige romerhatende oppviglere med bajonett mellom tennene, konstaterer han raskt at det ikke var noe å frykte fra det holdet. Han måtte trues kraftig før han gikk med på dødsdom. Faktisk kan man ikke med noen som helst rimelighet hevde at kristendommen var en trussel mot Romerriket. Da Konstantin den store satset på nye religiøse hester tidlig på 300-tallet, skulle det vise seg at den nye troen skulle bidra til å bevare Romerriket i øst i nærmere 1200 år lenger.

Hva var det så for et rike Jesus og disiplene forkynte? Det var åpenbart – i hvert fall i starten – at riket ikke var av denne verden. Det skulle gå et par hundre år før de kristne begynte å interessere seg for denne verdens makt. Det skjedde vel egentlig først da den romerske eliten lot seg døpe. De jesustrøendes dominerende fokus var "den store kommende virkelighet", slik det omtales i en bønn av Origenes. Den virkeligheten er høyst reell, men inntil Guds dag usynlig, bortsett fra de de spor gudsriket setter i hver enkelt troende. Slik er det i og for seg enda, 1700 år etter Konstantin den store, hvor kristendommen og makten igjen er i ferd med å skille lag.

Den nåværende paven ser ut til å ha skjønt dette adskillig bedre enn mange andre religiøse ledere, så vel evangelikale protestanter i USA som ortodokse i Russland, som liker å klø makten på ryggen.

Kirken skal være et felthospital som driver med livreddende førstehjelp og ikke med måling av kolesterolnivå, man skal reise opp de som ligger nede, man skal være til for de fattige, man skal utfordre undertrykkende makthavere, og man skal alltid være glade når man vitner om Mesteren i ord og handling.

Så enkelt, og så umulig vrient, er det faktisk.

TORBJØRN HOLT
SJØMANNSPREST I LONDON
THO@SJOMANNSKIRKEN.NO

13. SUNDAG I TREEININGSTIDA

19. AUGUST 2018

Preiketekst: Luk 12,41–48

Lesetekstar: 2 Krøn 1,7–12 / Ef 4,11–16

Forteljingstekst: Luk 18,18–30

Liturgisk farge: Grøn

Tekstane for denne dagen handlar om fellesskap og leiarskap. Sundagane før og etter vingardssundagen har tekstar som krinsar rundt temaet kyrkja og kyrkjelyden, og dagens tekstar høver i denne heilskapen, men ikkje heilt utan spenningar. Språket og bileta i tekstane er henta frå tre ulike livsområde. Sams for dei alle er at referansane til den historiske og kulturelle konteksten er mange og vesentlege for den indre logikken. For lesarar og tilhøyrarar i dag kan tekstane dermed verke framande, og det kan vere krevjande å sjå kva dei kan seie i dagens situasjon. Det vert predikanten si oppgave å finne eit svar på Peter sitt spørsmål i fyrste verset av preiketeksten "Herre, er det til oss du siktar med denne likninga, eller gjeld ho for alle?"

KVA SEIER TEKSTANE?

Den gode kongen

Leseteksten frå GT er Salomo si bøn om visdom frå 2 Krønikebok. Krønikebøkene gjev i det store og det heile eit glansbilete av Salomo, samanlikna med den komplekse og kontrastfylte forteljinga i kongeboekene. I krønikebøkene er Salomo den ideelle kongen fordi han i eitt og alt fylgjer Guds lov. Det er denne kongen som, når Gud lovar å gje han kva han enn bed om, bed om visdom så han kan styre folket godt. Eit liknande kongsideal ligg til grunn for profetane sin kritikk av dei dårlege leiarane i Israel, og Jesus sin kritikk av leiarskapen i Jerusalem, slik ein finn det i evangelia, held oppe dei same ideala.

Den kloke hushaldaren

Det er på dette punktet ein finn det sterkaste sambandet mellom GT-teksten og evangelieteksten. I likninga Jesus fortel der, finn ein rett nok ikkje ein konge, men ein finn skildringar av den gode (v 42–44) og den dårlege (v 45–48a) hushaldaren. Den gode hushaldaren er, til liks med den gode kongen, fyrst og fremst klok. Som det går fram av samanhengen her, er hushaldarane slavar som husherren set til å sørgje for at dei andre slavane får sine daglege rasjonar mat. Bibelselskapet sitt val om å omsetje *doulos* med "tenar" heller enn den historiske meininga "slave" påverkar lesinga her. På den eine sida unngår ein å sjå for seg bomullsplukkande slavar under elendige kår i USA på 1800-talet. Det er ein fordel, for desse slavane har andre og truleg betre materielle vilkår. På den andre sida vert det strenge sosiale hierarkiet som finst i desse tekstane, uklårt. I avsnittet like før denne likninga, v 35–40, fører det til at ein lett overser kor radikalt det er at husherren snur opp ned på det sosiale hierarkiet og sjølv tener slavane sine. I denne likninga, som ikkje har eit like grunnleggjande omsnuingsmotiv, vert det vanskeleg å skjønne med kva sjølvsgad rett husherren kunne krevje lydnad og straffe den ulydige hushaldaren sin.

Den ideelle hushaldaren vert karakterisert som *pistos*, "trufast" og *phronimos*, "klok", altså dei same eigenskapane som idealkongen i Salomoteksten. Det avgjerande teiknet på at hushaldaren faktisk er slik, er at han utfører oppgåva si og sørgjer for dei andre slavane medan husherren er borte. Når husherren brått kjem attende og ser dette, vert han som løn sett til å styre heile eigedommen. Motstykket til denne gode hushaldaren vert skildra i dei påfølgjande versa. Her er det ingen karakteriserande adjektiv, i staden får lesaren vite korleis den dårlege hushaldaren forsømmer pliktene sine ved å mishandle dei andre slavane og sjølv ete og drikke og bli full. Ved dette fråteriet minner han om den rike bonden i likninga tidlegare i same talen (12,13–21), som der vert karakterisert som *aphron*, "dåre", reint bokstaveleg "u-klok" (v 20). Når husherren kjem attende og oppdagar dette, vert den dårlege hushaldaren straffa. I sjølve likninga

vert han "kløyvd i to", om ein skal omsette ordrett, i framhaldet vert det noko mindre visuelt med "få mange slag". Denne straffa vert omtala som "å dele lagnad med dei vantruande" i Bibel 2011. På dette punktet misser ein ganske mykje i omsetjinga. Det greske ordet er *apistos* som andre stader kan omsetjast "vantru", men som her nok burde vore omsett "trulaus". I likninga er jo truskapen mot husherren det avgjerande, og om ein omsette "trulaus", ville ein få fram motsetninga mellom desse og den trufaste (*pistos*) hushaldaren.

Ein har i denne likninga altså to grunnleggjande eigenskapar, truskap og klokskap. Hushaldaren som har desse eigenskapane, syner dette i praksis ved å ta seg av dei som er tiltruidd han, òg når hans eigen herre er ute av syne. Hushaldaren som manglar dei, mishandlar dei andre slavane og tenkjer berre på eiga nyting. Forholdet til eigedom og materielle ting er eit tema i heile Lukas 12, det er mellom anna her me finn både likninga om den rike bonden og Lukas sin versjon av liljene på marka og formaninga om å ha skatten sin i himmelen (v 22–34), og når me kjem så langt som til denne likninga, er det langt på veg forholdet til dei materielle tinga som er skilnaden på den gode og den dårlege hushaldaren. Når husherren kjem attende, får dei løn og straff etter det dei har gjort. Nøkkelen til tolkinga av likninga ligg i likninga som kjem før (v 35–40). Den likninga handlar òg om slavar som ventar husherren sin kome attende, og denne husherren vert i tolkinga identifisert med Menneksonen (v. 40). Slavane opptre som ei samla gruppe, medan Peter sitt spørsmål i byrjinga av preiketeksten (v 41), om denne likninga er "til oss eller til alle", får Jesus til å svare med ei likning der hushaldaren vert skild ut som ei eiga rolle som står i relasjon både til husherren og til dei andre slavane. Det biletet som då trer fram, er eit bilete av eit hushald der Jesus sjølv er husherren, medan Peter og hans gruppe av læresveinar er eit leiarskap i hushaldet som skal ta seg av dei andre fram til Jesus kjem attende. I den nytestamentlege forskinga i dag vert det meir og meir vanleg å tenkje at i fyrste omgang handla slik biletbruk om ein reform av heile Guds folk, der apostlane

erstatta dei dårlege leiarane i Israel. Når eit slikt program så viste seg å ikkje føre fram, gjekk desse tekstane over til å verte tolka som bilete på fellesskapen av Jesus-truande, slik at dei vart ein del av kyrkja sin tidlege teologi om seg sjølv.

Kristi kropp

Det er i denne ekklesiologiske tolkinga av likninga at me finn banda til den tredje av dagens tekstar, efesarbrevsteksten om dei ulike tenestene i den kristne forsamlinga (Ef 4,11–16). Her er ikkje fellesskapen eit kongerike, som i Salomoteksten, og ikkje eit hushald med herre og slavar, som i preiketeksten, men Kristi kropp. Som i Lukas-teksten er konteksten her at Jesus er borte; han har ”stige opp” (Ef 4,8), men han har gjeve ulike gåver til dei som har ansvar for fellesskapen, slik at kroppen kan vekse og mognast. Her er det kjærleiken som er det høgaste idealet for tenesta i kyrkjelyden, slik omsorga for medslavane er hushaldaren si viktigaste oppgåve i preiketeksten. Denne kjærleiken inneber ein truskar mot sanninga og mot Kristus som hovudet for heile kroppen (v 15–16).

KVA SEIER ME?

Med desse tekstane er det freistande å tenkje tenesteteologi eller å førebu eitt eller anna leiarkurs, for her er så mange ressursar til å seie noko om kva som kjenneteiknar den gode leiaren. Så er det berre det at preika i ei gudsteneste helst bør tale til alle tilhøyrarane, og ikkje berre til dei som er frimodige nok og kjenner seg tilstrekkeleg innanfor til å rekne seg som ein ”leiar”. Då er det nokre måtar å få det til på.

Ein av dei er å bruke eit gammalt triks, kjent frå litteraturen heilt attende til antikken og frå ymse leiarkurs, i både kyrkjelege og andre samanhengar. Det synest nemleg som om det av ein eller annan grunn er lettare å snakke om generell etikk dersom ein seier at det handlar om korleis vere ein god leiar. Kanskje gjev eit slikt grep ein liten avstand som gjer det heile mindre klamt. At ein ofte kan bytte ut ”god leiar” med ”godt menneske” og stort sett seie det same, synest ikkje å vere noko problem. Då kan ein frå desse tekstane hente ut ei mengde gode verdier,

visdom frå teksten om Salomo, truskar, klokskar og omsorg frå preiketeksten, kjærleik og omsorg for vekst og utvikling i fellesskapen frå Efesarbrevet. Det vert fin dygdsetikk av dette, men det vert vanskeleg å finne noko klårt evangelium i dette, noko ein verkeleg kan seie takk for.

Det er det lettare å finne om ein snur på det heile, let Salomo vere Salomo og heller rettar fokuset mot Jørgen hattemakar og dei andre, heilt vanlege medlemmene av desse fellesskapa. Dei finst jo der, mellom linjene. Desse tekstane har vore presenterte som godt nytt til dei. I Bibelen finn ein mange tekstar om korleis Gud vil at folket sitt skal ha gode leiarar som tek seg av dei, og kor rasande Gud vert på dei leiarane som ikkje tek ansvaret sitt (Les berre Esekiel 34). Motsvaret til ei verd der dei sterkaste tek seg til rette, og dei svake lever utan tryggleik, er sterke fellesskar der leiarane er gode og rettferdige og syner omsorg for folket sitt. Det er det Gud ynskjer for menneska i desse tekstane, og dei som er sette til å vere leiarar, har eit særleg stort ansvar for å realisere dette. Å snakke om desse tekstane som ideal for korleis kyrkja kan vere ei gåve, ein fellesskar med tryggleik og omsorg for menneske som treng det, kan vere med på å gjere preika til eit evangelium som alle kan høyre. I møte med dagens nyheitsbilete der det er så synleg kor rått stormaktene set sine eigne interesser fyrst, og korleis det går ut over dei svakaste, har draumen om eit samfunn og eit fellesskar prega av godleik og rettferd endå større aktualitet.

Samstundes høyrer det med ein solid dose sjølvkritikk. Tekstane for denne sundagen er alle strengt hierarkiske; kanskje er det berre efesarbrevsteksten som har ein liten spire av meir demokratisk likeverd. Preiketeksten er den eksplisitt mest problematiske. Fyrst og fremst er husherren sin rett til å gjere som han vil med egne slavar, også mishandle og ta livet av dei, eit heilt sjølvsgat og ikkje-problematisert premiss for handlinga. Vidare er det fellesskapet som vert framstilt, eksklusivistisk; der er ei gruppe av *apostoi* som vert straffa og sett utanfor. For ein antikk lesar ville ikkje dette truleg ikkje vere særleg oppsiktvekkjande; dette høyrde med til den normale ordninga av samfunnet, og kanskje bidrog det

jamvel til å framstille husherren som streng, men rettferdig. For lesarar og tilhøyrarar i dag framstår dette som ein var blinde for uretten som låg i dei sosiale strukturane. At det ser slik ut for oss, handlar naturlegvis om korleis me, etter opplysningstida og femti år etter 1968 forstår samfunnet rundt oss, men det er òg resultatet av kyrkja sine to tusen års refleksjon over biletet av den same husherren som bind beltet rundt seg og tener slavane sine i avsnittet like før preiketeksten. Slik sett inneheld Lukas 12 sin eigen kritikk, og desse problematiske sidene ved likninga står der som ei årvaring om farane ein møter når ein skal byggje fellesskap, sjølv med berre gode intensjonar. Om rammene for preika tillét det denne dagen, er det eit godt høve til å reflektere rundt baksida av desse tekstane.

KVA SYNG ME?

Om ein tolkar tekstane langs desse linjene, vert Guds omsorg, den kristne fellesskapen og kristen teneste sentrale motiv. Det gjev eit rikt utval av moglege salmar å velje frå. 539 – ”Dine løfter er mange” og 543 – ”Vi kommer til deg” kombinerer desse motiva, og eignar seg baa godt som slutningssalme eller salme etter preika. 663 – ”Herre, du kalte disipler” har, i tillegg til ein tydeleg kallstanke, òg i seg ei erkjenning av læreseinane og kyrkja sine feilsteg, som kan høve godt til ei meir kritisk vinkla preike. 678 – ”Vi rekker våre hender frem” høver til denne dagen (og, etter mi meining, til dei fleste andre), og kanskje kan ein i bønna i tredje verset, ”La dem som lider, finne vern mot kalde hjerters is og sne!” finne ei overskrift for heile preika.

PER KRISTIAN H. SÆTRE
STIPENDIAT I NYTESTAMENTLEG
BIBELFAG
PER.K.SATRE@MF.NO

VINGÅRDSSØNDAG

26. AUGUST 2018

Prekentekest: Luk 17,7–19

Lesetekster: 5 Mos 8,7.11–18 / 1 Kor 3,4–11

Liturgisk farge: Grønn

UNDERTONER

Ordene i vår prekentekest er nært forbundet med de foregående to versene (5–6) og i vår søsterkirke i USA (ELCA) er hele dette skriftavsnittet evangelietekst på 20. søndag etter pinse. Her ber disiplene om at Jesus må gi dem større tro. Syntaksen i vers 6 antyder at det som kommer, blir sagt med en liten tvist av irritasjon: *The Greek syntax of 17:6 implies a criticism of the apostles. The little particle "an" following "If you had faith the size of a mustard seed," suggests that the apostles lack even such minimal faith. In other words, Jesus not only declines the apostles' request, he piles criticism on top of it.* (Greg Carey). Vers 7–10 kan gjerne sies å bli holdt i samme tone av polemisk utålmodighet. At denne ”undertonen” finnes hos Jesus, også overfor disiplene, burde ikke være en overraskelse. De kritiseres flere ganger for å være lite troende og trege til å forstå. Derfor kan det hende at vår utvalgte del av avsnittet også er preget av en form for polemikk: Dere lite troende er ikke i posisjon til å hevde fagforeningsrettigheter for disipler.

OVERTONER

Hvis det er en undertone av irritasjon i disse ordene, så er ordene i seg selv fulle av overtoner, klanger som ikke er typisk harmoniske og som forstyrrer en moderne leser. På vingårdssøndagen vil vi gjerne oppmuntres til tjeneste i menigheten. Men det som møter oss i disse ordene fra Jesus, er ikke umiddelbart egnet til å styrke selvfølelsen. Det er ikke slik vi tror at disipler motive-

res og oppmuntres i et moderne og pedagogisk bevisst demokrati. Dette klør ikke særlig i øret, og det er den kravløse underordningen som provoserer.

Tjener – *doulos*. *Doulos* betyr strengt tatt ikke tjener, men *slave*. Denne slaven arbeider både ute på markene og inne i huset. Det kan tyde på at han som eide slaven, ikke var spesielt rik; da ville han hatt mer spesialiserte arbeidsfolk, noen ute og andre inne. Slaven var bondens eiendom i den forstand at bonden hadde disposisjonsrett og myndighet over ham. Selve liknelsen gjenspeiler den mangel på rettigheter som en slik slave hadde. Jesus ser altså ikke ut til å anfekte dette forholdet, i hvert fall ikke her. Men poenget er at det brukes i en *liknelse*, for å understreke et annet poeng, noe som har med vårt forhold til Gud å gjøre. Den gang ble ikke de som hørte liknelsen forstyrrt av disse disharmoniske overtonene; liknelsen var rett og slett ”*common sense*”.

I dag er det annerledes. Slavehistorien er full av vold og uverdigg misbruk av makt. Et moderne arbeidsforhold reguleres av gjensidige plikter og rettigheter. Det er trolig for å mildne dette ”moderne anstøtet” at *doulos* i denne sammenhengen blir oversatt med tjener og ikke med slave. Dette er en av de få eksemplene vi finner i Jesu forkynnelse, der teksten er mer provoserende i dag enn den var opprinnelig. Som regel er det motsatt, slik at vi har jevnet ut provokasjonene og gjort Jesus til ”vår mann”, en som vi har med på laget.

BYRDE ELLER AVLASTNING?

Er det overhodet noe i denne teksten som kan gi trofaste menighetslemmer en oppmuntring til fortsatt tjeneste? Er det noe her som kan tiltrekke nye mennesker til forpliktende innsats i Guds rike? Ja, det tror jeg faktisk! At Jesus bruker forholdet mellom herre og slave som bilde på relasjonen mellom Gud og mennesket, bør ikke være særlig overraskende. Gud er hellig og opphøyd. Jesus gjenga bare det som allerede var et allment syn på Gud og forholdet mellom Gud og mennesker. Gud lar seg ikke innlemme i rekken av de likeverdige forhandlingspartnere. I en kultur der mennesket er blitt alle tings målestokk, gir Jesus oss en skarp påminnelse om Gud ikke lar seg inn-

ordne i periferien av den sirkel som omgir mennesket. Gud er opphav og sentrum i alt som er skapt. Er dette en provokasjon? Jeg synes først og fremst det er en befriende nåde.

For vår tjeneste betyr dette at vi ikke har utvalgt ham, men at han har utvalgt oss, slik biskopene våre sier i utsendelsen ved alle vigslinger av nye medarbeidere i kirken. Jeg kan slippe å stå opp hver morgen og tenke: Hvordan skal jeg i dag komme i best mulig posisjon i forhold til Gud? Hva må jeg gjøre denne dagen for å skaffe meg en tryggere og friere plass i Guds rike? Alle slike spørsmål blir irrelevante når Gud er ubestridt Herre. Det er befriende at det ikke finnes noe fortjenesteprinsipp eller noen forhandlingsstrategi. Her får jeg ingenting på grunn av det jeg gjør. Jeg får alt på grunn av det han gjør. Han er ubestridt Herre. Men da må jeg også si noe om hva slags Herre han er. Der strekker ikke Jesu bilde til. Det finnes ingen jordiske herrer eller slaveholdere som likner tilstrekkelig på Gud til at jeg fullt ut kan hvile i det bildet. Gud er en annerledes herre. Jeg kan bare hvile i det forbildet Jesus selv gir gjennom sitt eget, hengivne liv. For han er den herre som selv skal binde opp kjortelen og ydmykt servere sine unyttige tjenere.

DET EGALITÆRES TRIUMF TILSLUTT

Hvis vi likevel skal betrakte tjenesten ut fra mer moderne bilder av forholdet mellom ledere og underordnede, hvordan tenker vi oss dette forholdet? Jeg tror de fleste av oss er vant til å tenke på Jesus som en fortroelig venn som vi kan legge fram alle våre bekymringer for. Kan han samtidig være en ubestridt Herre? Begge bildene av Jesus er sanne, samtidig, men de viser til ulike sider ved forholdet mellom Jesus og hans disipler. Det er sant at han kaller oss venner, at han delte alt med oss. Det er *samtidig* sant at han er ubestridt overordnet og utenfor alle tariffavtaler.

I spørsmålet om frelsen, og dermed også om tilhørigheten til vingårdsfellesskapet, var Paulus forbilledlig tydelig: Her er det ikke jøde eller greker, *slave eller fri*. (Gal 3,28; Rom 10,12; Kol 3,11) Det er med andre ord ikke storbonden eller konsernsjefen som styrer. I vingården jobber alle side om side, med Kristus som herre. Sammen

med andre utsagn fra Jesus om disippelskap gir det grunnlag for å si følgende på Vingårdssøndagen:

- Det er bruk for oss i Jesu tjeneste, men ikke nødvendigvis fordi vi er så fantastiske.
- Vi får oppgaver det er mulig å løse, men ikke nødvendigvis supersofistikerte oppdrag.

- Som tjenere får vi det vi trenger dag for dag, men ikke nedfelt i en forhandlet tariff.

Lykke til!

SJUR ISAKSEN
UNIVERSITETSLEKTOR OG PREST
SJUR.ISAKSEN@MF.NO

NYTT FRA BISPEDØMMERÅDENE

TILSETTINGER

AGDER OG TELEMARKE BISPEDØMME

Tilsetninger i Agder og Telemark bispedømme:

Iselin Jørgensen ble tilsatt som kapellan i Kristiansand domprosti med Domkirken sokn som tjenestested.

Rolf Erik Hanisch som sokneprest i Kristiansand domprosti med Randesund sokn som tjenestested.

Begge de tilsatte har takket ja til stillingene.

STAVANGER BISPEDØME

Stavanger bispedømmeråd tilsette 22.05.2018:

Lina Håland som sokneprest i Sandnes prosti med Sandnes sokn som tenestestad.

Kristian Kyllingstad som sokneprest i Haugaland prosti med Skjold sokn, Vikebygd sokn og Vats sokn som tenestestad.

Dei tilsette har skriftleg bekrefta at dei tek imot stillingane.

**REDAKSJONEN ØNSKER LKS LESERE,
SKRIBENTER OG ANNONSØRER
EN GOD SOMMER.**

**FØRSTE LK ETTER FERIE
UTKOMMER 24. AUGUST.**

Foto Luc Viatour / www.Lucnix.be

PRIORITY

Avsender:
Luthersk Kirketidende
Sinsenveien 25
0572 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad (ansv.), prost Hege Elisabeth Fagermoen, sokneprest Kjersti Gautestad Norheim og praktikumsleder Fredrik Saxegaard. Bokmeldingsansvarlig: Stipendiat Per Kristian Sætre. Redaksjonssekretær: Eyolf Berg.

ALLE HENVENDELSER rettes til:
Luthersk Kirketidende
v/Eyolf Berg
Sinsenveien 25
0572 OSLO
Tlf. 91 17 65 37
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no
Opplysninger om annonsepriser og utgivelsesplan finnes på nettsidene.

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende sendes på e-post til ovenstående adresse. Artikler skal normalt ikke overstige 2500 ord. Innlegg skal normalt ikke være mer enn 1200 ord.

ABONNEMENT: Pris kr. 600,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 825,- pr. år. Abonnementet inkluderer Tidsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år). Kontonummer: 8220.02.93882. Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev, SMS eller e-post). Gamle og nye numre kan kjøpes i pdf-format fra <https://lutherskkirketidende.buyandread.com>